

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

A CAFRERÍA.—LLEGINT LA PREMPSA D' ESPANYA

—.....al ver que el tigre no queria embestir, el público, indignado...
—No llegeixis mes, noy, no llegeixis mes!... ¡Y 'na diuben cafrés & nosaltres!...

DEL JARDÍ MUNICIPAL

CRONICA

EL mestre Pedrell exposava l'altre dia en *La Vanguardia* un plan complet pera regenerar de una vegada 'l *Gran Teatro del Liceo*.

Aquest plan está sintetisat en nou articles, que sumariament extractats son del tenor següent:

Primer: Supressió del empresari.

Segon: Administració directa per la Junta de Propietaris, els quals confiarán la direcció artística á una persona de alta competència.

Tercer: Cambi de nom del Teatro, qu' en lo successiu deurá titularse *Teatro Lírich Catalá*, y constitució de una companyia de *primitivo cartello* fixa y un personal de orquesta, coros, cos de ball, escenografía retribuít á sou fixo durant tot l' any.

Quart: Reforma complerta del Conservatori á fi d' enrobustir y renovar per seleccions d' exclusió ó d' admissió ben practicadas, el personal actuant del teatro.

Quint: Totas las óperas y composicions sinfónich-vocals de concert cantadas en catalá, lo mateix las d' autors del país que las extranjeras previament traduhidas.

Sisé: Tot el personal cantant formant una companyia fixa, regular y permanent deurá ser catalá.

Seté: El personal fixo del teatro funcionarà tot l' any: sis mesos d' ópera (de octubre á mars), dos de concert (abril y maig) destinantse 'ls mesos restants á preparar, estudiar y pulir el repertori de la temporada següent.

Octau: S' executarà cada any un repertori ben elegit de... tantas óperas (entre novas, de repertori y clásicas) y de... tants concerts, sense olvidar las grans concepcions del oratori.

Nové: Erigida la Junta de Propietaris en dictadora y assumint la missió educativa y civilisadora que patrióticamente s' haurá imposat, tractará de fer obra útil y práctica de regionalisme, obra útil y práctica d' europeisació y de cultura catalana.

Tal es el plan Pedrell.

Dificultatats prácticas per lo que res-

pecta al seu éxit artístich no n' hi veig cap. Catalunya té personal més que suficient pera constituhir el *Teatro Lírich Catalá*: cantants de *primitivo cartello* y de totas las cordas que 's passejan per las primeras escenas del mon obtenint arreu gloria y profit. Sobre aquest particular lluytaríam ab lo que 'ls francesos ne diuhen l' *embarras du choix*. Conta ab músichs competentíssims que podrián constituhir un' admirable orquesta. Els coros podrián formarse y competir ab els primers del mon, en aquesta terra nostra ahont viu ab tanta forsa l' institució coral. L' escenografía ha tingut sempre á Barcelona mestres de primer ordre.

¿Y compositors? També 'n tením, y ab l' estímul de veure las sevas obras posadas en escenas de una manera digna y apropiada no hi ha que dir si 's sentirían animats... y fins inspirats al fer corre la ploma per sobre 'l pentagrama!

De totas maneras el buyt qu' ells deixessin sempre 'l podrián omplir las obras extranjeras, cantadas en catalá, tant las novas que 's produhessin, com las vellas, eternament jovas, las clásicas del repertori immortal.

Baix l' aspecte artístich, el plan Pedrell es perfectament viable. Catalunya conta avuy ab tots els elements necessaris pera portarlo á la práctica. Casi 'ns atrevím á dir que fins n' hi sobran. Els cantants, els coristas, els músichs se disputarían una plassa permanent en el *Teatro Lírich Catalá*... y sería una fortuna, si 'ls obrís las portas del mateix, en lloch de l' influencia, 'l mérit.

Y no obstant, el plan Pedrell, com presum el mateix mestre que l' ha ideat, es un deliri. ¿Quí es capás ni ara ni may de acabar ab la rutina entronisada en el *Gran Teatro*?

Allí la majoría del espectadors, principalment els de las classes altas, els que constituheixen la flor y nata dels Srs. propietaris, van al teatro per tot, menos per l' art, menos per la música. Els hi porta l' afany de lluhir y de brillar, l' afició á donarse en espectacle. Moltes vegadas, per no dir casi sempre, té més interés per ells la sala que l' escenari. Recordis sino 'l disgust,

l' enfado que tingueren, quan al posarse certas obras de Wagner se deixava la sala mitj á las foscas:

—Aixó no pot anar!—deyan.—¿Que 'n trayém de gastar un dineral en trajos y joyas, si no podém lluhir més que durant els intermedis?

Fou llavoras que aconsellarem á l' empresa que á fi de donar una satisfacció á las *interessants interessadas*, disposés un focó eléctrich movable que anés passejant successivament de palco en palco la seva llum espléndida, segur de que per moltes personas serían més atrayents els intermedis que 'ls actes.

Aixó per lo que respecta á la visualitat.

¿Y en lo tocant á la música?

¡Ah, quin horror, si de conformitat ab el plan Pedrell, estiguessin condemnats á sentir sempre las mateixas veus y á veure sempre las mateixas caras! ¡Vaya unas temporadas líricas més monótonas y aburridas!..

¿Cóm se concebeix el Liceo sense aquells tenors de cinch mit ó més pessetas per representació, apreciab es per lo que cobran més que per lo que artísticament puguin valer, y als quals se 'ls pesa, com las monedas d' or, ab tirabuquet? El Liceo fora mort, sense tenors torejables, sense sopranos á qui reventar, per famosas que siguin, quant més famosas millor. ¿Qui li toca al nostre públich la gloria de dir:—Jo, aquí ahont me veuhen, vaig xiular á la Patti, perque la butaca valia cinch duros y se li va escorre una nota?

Y una cosa per l'istil passa per lo que respecta al

repertori. Es un article de fé que no hi ha cap autor de casa que pugui fer res de bó. Y per aixó menjan macarrons italians á tot pasto. No 'ls hi agradan tampoch; pero 'ls hi fan tragar ab certas culleras de forsa que usan els editors de aquella terra que s' imposan á las empresas.

Pero ni que no fos aixís. Jo 'm recordo del estreno de la deliciosa partitura *Hänsel et Grettel*.

—¡Quina obra més hermosa!—deya jo en un dels intermedis.

Y un propietari, que no falta una sola nit á la funció, 'm va respondre tot serio:

—Sí, lo que vosté vulgui; pero aixó no es ópera... aixó es música.

Ab aquesta resposta, ab aquesta distinció entre l' ópera de tenor y de pinyols á tot estrop, y l' art diví de la música, donant la preferencia á la primera sobre 'l segón, sintetisava aquell bon senyor l' opinió predominant entre la inmensa majoria de la clientela del Liceo... y sobre tot entre la gent de pró que li dona vida.

Ja veu, donchs, el mestre Pedrell la sort que correría 'l seu plan, si arribessin á patrocinarlo. Perque rehixis, fora necessari establir avants un Conservatori de nou sistema: un Conservatori educatiu d' espectadors.

El nabab Oriol Martí, aquell ricatxo que pera diferenciarse algún tant de alguns de la seva classe, en lloch de criar caball ó gos, cria poetas, crítichs y filosophs... *pour rire*, donant á llum un periódich

ELS QUE SE 'N VAN

Joan Molas y Casas.

PRELIMINARS DE LAS FESTAS DE LA MERCÉ

—Alsis, Pubilla, que li volém fer festas.
 —Pero no veyeu que 'm moro de debilitat, que no estich per diversions...
 —No hi fa res: si no 's diverteix vosté... ja 'ns divertirém nosaltres.

que no llegeix ningú... un periòdich que deixant á salvo algún colaborador de bona fé, l' escriuhen una serie de *titelles febles*, llaminers dels *biftechs* que l' acaudalat nabab els hi paga de tant en tant, s' ha permés suscriure un article titulat **POBRE!!!** (Pobre, aixís tal com sona, ab tres admiratius)

Y aquest **POBRE!!!** per si no ho sabían, es un servidor de vostés.

Dich que s' ha permés suscriure l' article, y no dich escriure'l, perque encare qu' es bastant dolent, *no le creo capaz de tamaña empresa*. Aixís en castila, en el mateix idioma de la traducció del *Cyrano de Bergerac*, pera donarli més gust.

Pero consti que 'l *titella feble* que li ha redactat l' ha servit molt malament. No val, no diré un *biftech* de fonda de sisos; ni tan sols un ou ferrat.

Perque mirin que fergala de la riquesa heretada un *nabab*, que res ha fet may á la vida per adquirir-la—dat que 'ls plahers solitaris de publicar un periòdich que no llegeix ningú no reportan cap profit—fer gala de aquesta riquesa, pera cridar com ell mateix diu ab veu de nyébit—*Pobre!!!* á un escriptor tan modest com vulguin; pero que fa més de trenta anys viu del favor constant del públich, no se li pot ocórrer més que á un desventurat.

Desventurat qui ho escriu, y més desventurat encare qui hi posa la seva firma, perque si al primer el disculpa fins á cert punt l' afany de adulació y potser els efectes de una digestió copiosament regada, 'l segón, de tenir una espurna de senderi,

hauria hagut de compendre que 'l posavan en ridícul.

Aixís, donchs, al crit de **POBRE!!!**, que com un insult pretén tirarme á la cara, tentat estich á contestarli ab un crit de **RICH!!!**

Pero tinch por de que 'ls caixistas inadvertidament cambihin la *i* per una *u*.

Y á fi de no donar lloch á semblants equivocacions, prefereixo posar fi á la polémica (de tot ne dihém polémicas els periodistas) ab una altra paraula més clara y més precisa.

Interjecció per interjecció.

Ell m' ha dit **POBRE!!!** ab tres admiratius.

Jo li dich **VAYNA!!!!** ab quatre.

P. DEL O.

CANSONETA

Per la finestra del teu castell
 que té molts anys y 's mor de vell
 mos ulls entraren sense permís,
 y dintre 'l llit, entre edredós,
 varen posarse demunt ton cos
 y presos foren d' extrany encís.

Per la finestra del teu castell
 que té molts anys y 's mor de vell
 mon cor hi entrava morint d' amor
 y dins l' arcova 't va contemplar

A RAN DE L' AYGUA

—No us deixeu anar per res, y com que *el que se ahoga es el último mono*, si alguna desgracia hi ha, será 'l *Chelin* el que pagará la patenta.

cobrinte apenas un vel tan clar
qu'en sas clarianas fou pres mon cor
Obra la porta del teu castell
que té molts anys y 's mor de vell,

perque apresonis mon cos amant
entre tos brassos rosats y nús,
mentres mos llavis sempre insegús
en los teus, presos, se quedarán.

ANGEL VILANOVA

BARCELONINA

Del natural.

En el lloch més céntrich de la plassa y ahont per lo mateix més pot dificultar el tránzit públich, s' hi ha establert una parada permanent de cindrias y melons.

¿Qui ho ha autorisat? No se sab ni 'ns importa gran cosa 'l saberho. Potser un d' aquests edils modernistas que sempre parlan de convertir á Barcelona en la ciutat més bonica del mon; potser un d' aquells aixerits que més remenan las «vistas á Europa»; potser un d' aquells altres que volen multar als vehins que, al veure que l' escombriayre fa quatre días que no ha passat pel seu pis, baixan dissimuladamente las escombrerías al carrer.

Lo cert es que la parada es allí, al mitj de la plassa, pregoyant als ulls dels extrangers el zel ab que aquí 's cultiva l' higie-ne y 's fomenta l' ornato públich.

Per' arrodonir l' efecte, l' industrial que explota l' establiment ha instalat al costat mateix de las pilas de melons una senzilla taula, sobre la qual, clavadas en sólidas puntas de París, hi exhibeix un hermós rengle de talladas de cindria.

Tractantse d' una ciutat de més de mitj milió d' habitants y d' una plassa de las millors situadas, ¿pot darse quadro més deliciós ni més poderosament sugestiu?

Una senyora—no una dona vulgar, sense la més petita noció dels debers cívichs,—una senyora ricament engalanada, jova y fins elegant, s' acosta á la taula del venedor de cindria y n' hi concerta una tallada, la més grossa y vermella del rengle.

Aturemnos y contemplém la escena, qu' es de debó instructiva.

¿Qué farà la senyora ab la tallada que té á las mans? ¿Demará que li emboliquin ab paper de seda? ¿Se l' emportará al descubert, passejantla per aquests carrers com si fos un pom de flors?

Ni una cosa ni l' altra. Al aturarse allí ha obehit á un desitj, un desitj, que per lo que 's veu no té espera y necessita ser immediatament satisfet.

La senyora 's menjará la tallada de cindria allí mateix.

¿Al mitj de la plassa? Sí. ¿Per qué no? No es pas ella sola la que ho fa... ¿Qu' el lloch no es gayre á propósit?... Haventhi allí la parada, ¿qué té de particular que allí mateix se dongni compte del género?

Menji, senyora, menji, que á Barcelona tot val. Prou ho sabém que aixó de la cultura es un qüento y que aquí las classes *directoras* en sa vida s' han cuydat de dirigir res.

¿Quin mal hi ha, veritat? en menjar al mitj de la vía pública?

—Ara entra aquella que 'm va clavar carbassa. ¡Ingrata!... Aviat que li clavo aquestas...

Per xó justament se 'n diu via *pública*; perque es de tots. Y sent de tots, tothom té 'l dret de ferhi lo que li dongui la gana. Tothom; hasta las senyoras.

* *

S' alsa la miqueta de vel que puja del ala del inmens sombrero y clava en la roja tallada las afiladas dents.

¡Ab quína delicia devora la carn fresca de la cindria, de la qual, com gotas d' assabatxe, 'n saltan las llevors, que reboten sobre l' empedrat!

La boca de la dama es petita; pero ab tant delit treballa, tanta pressa 's dona en saborejar el regalat plat que l' atzar acaba de proporcionarli, que prompte de la superba tallada no 'n queda res...

Es dir, sí; 'n queda la escorxa, una escorxa mol-suda y verdosa, que la senyora 's contempla encare ab mal dissimulada codicia.

Pero, es inútil mirársela més: el senzill ápat ha donat tot lo que podía donar de sí. La sucosa tallada de cindria está acabada.

* *

Continuém observant, que ara ve 'lo millor de la escena.

La escorxa... ¿qué 'n farà ara la senyora d' aquesta escorxa inútil?

El problema no es tan senzill com á primera vista sembla. En els ulls de l' apurada dama 's llegeix l' embrás que aquell resto del seu modest tiberi li ocasiona.

¿Cóm s' ho arreglará? ¿Entregará la escorxa al venedor de melóns perque li dongui 'l destino que més convenient li sembli? ¿La deixarà ab cuydado al peu de l' acera en un lloch que no pugui molestar á ningú?

El dupte dura sóls un moment. La senyora aixeca 'l bras, adornat de bellugadissas pulseras, y ¡zásl.. ab la més hermosa de las naturalitats tira l' escorxa al mitj de la plassa.

Fet aixó, s' aixuga cuydadosament la boca ab un mocadoret de batista, s' espolsa algunas gotas qu' en el seu davant brillan tremolosas, s' arregla 'l vel y, serena, tranquila, satisfeta, prossegueix l' interromput camí.

* *

Pero ¡ay! apenas ha donat quatre passos se la veu vacilar, agitar nerviosament 'ls brassos extessos y caure de costat en posició violenta... ¡Corrém'hi!

—¿Qué ha sigut, senyora?

—Una relliscada...

—¡Dimontril..

—Hi posat el peu sobre una escorxa de cindria, y...

—No parli més...

—¡Quína desgracial...

—Sí que ho es; pero en mitj de tot, confessi que á Barcelona encare devegadas hi ha Providencia...—

—Ea senyora 's queda mirantnos, sense enténdrens.

—Sí, senyora; pero una Providencia que no 's diu arcalde, ni regidor, ni Ordeuansas municipals: una Providencia que 's diu *Casualitat*.

A. MARCH

AYGUAS Y BANYS

Aquest any sí que s'án y 's fan la llesca fins aquells que s' ho prenen tot á la fresca. L' estiu ens aclapara y 'ns indisposa; tothom ha de fer gasto de *Somatosa*. Tot son ara sombrillas, ventalls y vanos;

está clar, ¡si fa tanta *caló-melanos!* Ormaiztegui, Caldetas, Cardó, La Puda s' omplan de *smarts* ansiosos de fer beguda: Don Manuel se 'n va á Caldas de Malavella perque hi han... bledas bonas per la escudella. El poeta don Dimas ha anat á Prades á escriure 'l llibre *Angunies Assoleyades*. Donya Fé vá, ab las nenas, á La Garriga per allí, segons veji, plantar *botiga*; ¡a gran diu que aquell' aygua molt bé li *assenta*... (La pobra ja está tipa... d' aygua calenta). Don Lino, que de débil ja ni s' aguanta va á Argentoná á atracarse d' aygua picanta. N' hi ha que diuen que 's banyan als llachs de Suissa, pero, no 's mouhen de la... Portaferriusa. Hi ha qui 's tira á la *conxa* ó al *Sardinero*; hi ha qui 's queda al «Neptuno» ó al «Astillero». Uns nedan en las platxas de la Siberia, altres en l' abundancia... de la miseria; l' un fa 'l mort ab carbassas per las piscinas, més viu, l' altre 's capbussa pescant sardinas. Nadadors *dilettanti* bregan y bregan... y s' empassan glops d' aygua fins que s' ofegan. Aquesta xifadura *banyeriana* fins pels *hogars doméstichs* ja s' encomana: Sentat á una gibrella don Pau dibuixa, arremangat de brassos... fins á la cuixa; l' académich Mulmena llegeix Petrarca dins d' un vivé, á una torra que té á Vallcarca; y treballa el notari senyor Pineda ab els peus ficats dintre de ls galleda. Hi ha qui dorm ab la roba del llit mullada; hi ha qui 's banya en el cossi de fer bugada; y qui ab gelats de xufas se desdinera pel sol gust de abocarsels... per la pitrera.

Tot son ara banys *termas* y ayguas mitj brutas:

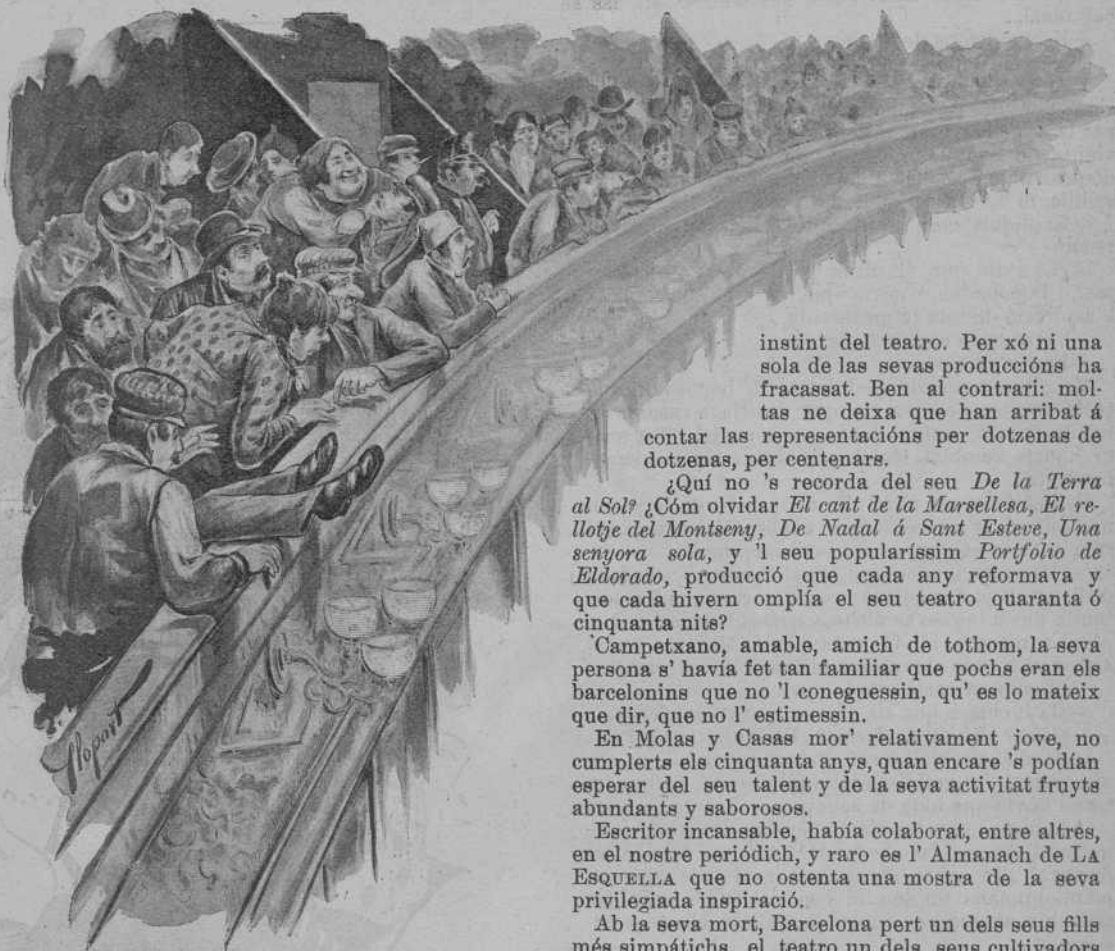
CAMÍ DE LA PLATJA

—¿Y si 'l teu marit ens atrapés?

—Mar endins, y que 'ns vingui al darrera. ¡Ell ray que no sab de nadar!

EN UN TEATRO POPULAR

El moment més culminant del melodrama.

y es que ab aixó de gustos no hi ha disputas...
que jo, ab la mateixa aygua de la susada,
he prés banys russos tota la temporada.

FRA NOI

JOAN MOLAS Y CASAS

L'altre dijous, poch menos que de repent morí en aquesta ciutat el popular escriptor y conegut empresari d' *Eldorado* don Joan Molas y Casas.

Hem dit popular, y pocas vegadas s' haurá usat la paraula ab més exactitut que aquesta. Perque en Molas ho era de debó, ab popularitat guanyada á póls y ab l' únich esfors del seu propi mérit.

Nascut en humil esfera y sense haver freqüentat universitats ni academias, sols els qu' eram amichs sens de l' infancia sabém lo que en Molas hagué de treballar pera ferse un nom y elevarse á l' altura en que la Mort, que á tants sers inútils respecta, ha vingut á sorprendrel.

¿A qué enumerar, á manera de vulgar inventari, las obras que d' ell quedan y que tan eloqüentment pregonan el seu talent y 'l seu enginy?

Ans que tot y per sobre de tot, en Molas tenía l'

instint del teatro. Per xó ni una sola de las sevas produccions ha fracassat. Ben al contrari: moltas ne deixa que han arribat á contar las representacions per dotzenas de dotzenas, per centenars.

¿Quí no 's recorda del seu *De la Terra al Sol*? ¿Cóm olvidar *El cant de la Marsellesa*, *El rellotje del Montseny*, *De Nadal á Sant Esteve*, *Una senyora sola*, y 'l seu popularíssim *Portfolio de Eldorado*, producció que cada any reformava y que cada hivern omplía el seu teatro quaranta ó cinquanta nits?

Campetxano, amable, amich de tothom, la seva persona s' havia fet tan familiar que poch eran els barcelonins que no 'l coneguessin, qu' es lo mateix que dir, que no 'l estimessin.

En Molas y Casas mor' relativament jove, no cumplerts els cinquanta anys, quan encare 's podían esperar del seu talent y de la seva activitat fruyts abundants y saborosos.

Escritor incansable, había colabarat, entre altres, en el nostre periódich, y raro es l' Almanach de LA ESQUELLA que no ostenta una mostra de la seva privilegiada inspiració.

Ab la seva mort, Barcelona pert un dels seus fills més simpátichs, el teatro un dels seus cultivadors més inteligents, nosaltres un amich de tota la vida.

G.

ESPURNAS

No 'm demanis serenatas
que no t' en faré cap més,
perque l' altre nit ta mare
va deixarme fet un peix.

Que felís serás si 't casat!
me deya á mí molta gent,
y es ben cert ab sis criaturas
ino n' estich poch de content!

A un gandul no l' insulteu,
respecteu lo mes aviat
ibe prou qu' es digne de planye:
el pobre que neix cansat!

J. SALTÓV

UN NOM

No sabía cóm tréuremel de sobre. Cada dos ó tres días era lo mateix:

—Senyor Matías, vosté ha de ser la meva Providencia...

D' ULTRA-TOMBA

INSTANTÀNEA

Las albas portas obría
Sant Pere de bat á bat,
per doná entrada al nou hoste:
—Hola, Musich!

—Hola, Pau,
tú per 'quí tan jove encare?
—Ja ho veyeu, a cinquant' anys
m' he cansat d' anar per terra

—Pero si jo apenas arribo á ciudatá ras...

—No ho digui aixó! Vosté pot realisar el meu bell ideal...

—Exageracions de vosté...

—Senyor Matías, no 'm mati las ilusions... —

Y tant va marejarme, senyor Matías per aquí, ilusions per allá, Providencias per la dreta, bells ideals per la esquerra, que un día,—m sembla qu' era la vigilia de Sant Jaume—vaig revestirme de valor y disposantme á acabar d' una vegada ab aquella pesadilla, m' hi encaro molt serio y li dich:

—Expliquis clar, jove, ¿qué sollicita de mí, en resúm?

—¿Es á dir que al últim se decideix á escoltar-me?... Donchs bé: voldria que m' ajudés á realisar l' aspiració de tota la meua vida.

—¿Y aquesta aspiració es...

—Ferme un nom.

Vaig quedarme de pedra. Que m' hagués dit que volia un *pase* pels teatros, que desitjava casarse ab una noya rica, que pretenia ser concejal... Tot aixó m' hauria semblat lògich y al alcans de las sevas facultats.

Pero... ¿ferse un nom! ¿Tenir la ceba de ferse un nom, un xicot com ell que ni esplicantli previament cóm se fa la pólvora es capás d' *inventarla!*...

—¿De quina manera vol férsel aquest nom?—vaig dirli, resolt ja á seguir la broma, encare que fos portantla fins á las sevas últimas conseqüencias.

—La manera m' importa poch. Mentres pugui arribar al fi, tots els camins me semblan excelents.

—¿Y suposa vosté que jo puch ajudarlo?

—Ja ho crech que sí. Tot es que vulgui ferho.

—¿Cóm? ¿En quina forma? ¿Per quins medis?

—Aixó sí que no ho sé. Per xó sollicito 'l seu auxili: perque 'm guíhi, perque m' ilumini, perque 'm trassi la vía que haig de seguir.

—La cosa no es tan fácil, perque, á veure, ¿quinas aptituts son las de vosté? ¿A qué s' ha dedicat fins ara? ¿Té sobre determinat ram dels coneixements humans un domini especial que li pugui fer concebir alguna esperansa de realisar els seus ensonnis?

—Ara com ara, no soch res ni sé res; pero si vosté 'm diu: «Fes aixó ó fes alló y lograrás lo que desitjas», m' hi tiro de cap sense pensarm' hi un moment. La qüestió es ferme un nom.—

Una idea maligna va acudirme de prompte.

—Ja ho he trobat!—vaig dirli.

—¿De veras? ¿Quina sort!.. Expliquis, ¿qué haig de fer?

—Se 'n va immediatament á la Granvía y 's fica al vestibul del *Palacio de la Ilusión*. ¿Hi sab?

—Sí, senyor.

—Un cop allí, no ha de fer més que dir que vol ferse un nom y ho conseguirá en poch moments.

—¿No m' enganya?

—¡Paraula formall!

Y realment vaig dirli la veritat. En aquell local hi he vist jo unas maquinetas ab l' ajuda de las quals y en menos que 's resa un pare-nostre, pel curt interés de deu céntims un mateix *se fa un nom*... en una planxeta de metall.

Ignoro si 'l meu *protegit* al ser allá va férsel ó si va considerar alló com una broma de mal género; pero lo cert es que no 'l vaig enganyar y que al últim hi conseguit lo que jo 'm proposava.

Desde aquell día no l' hi vist més.

MATÍAS BONAFÉ

Entre americana y wals
l' amor s' exalta y pren forma,

y es molts cops tan viu el foch,
que hasta hi cau alguna morma.

LA FESTA MAJOR
AL ENVELAT

y he vingut aquí volant.
—Y qué tal els d' allá Roda?
—Per ara bons y xalats:
quí te pá fa molts sopas
y qui no 'n té, 's mor de fam.
—Y las feynas?

—Van per portas.

—Els nogocis?

—Encallats.

—La política?

—Un saynete

que no acabarà jamay:
—Ja ho veyeu, a cinquant' anys
m' he cansat d' anar per terra

Tot son ponts y carreteras,
discursos, bombos y farts.

—La justicia?

—Ben perduda.

—Y 'l poble?

—Desenganyat.

—Donchs, digas, Pau, que tot marxa
lo mateix si fa ó no fa

que quan, revellit y pobre,
vaig fugir d' aquells varals?

—Es aixís; y que no hi falta
ni punt ni coma, Joan.

—Girém full, donchs, amich Sala;
aném á veure als companys
que com tú y com jo á la terra
s' han deixat los mals de cap;
y allunyats de la comedia
que 's representa allá baix.
visquém en pau la mort santa
sempre muts y sempre iguals!

J. BAUCELLS PRAT

LLIBRES

ANDRÓGINO.—*Poema de JOSÉ ANTICH*.—Bellament editat per la casa de Henrich y C.^a ha vist la llum el poema del jove escriptor barceloní. Joseph Antich serà pel vulgo desconegut, y entre aquest vulgo hi comprench, no tan sols á la gent de poch mes ó menos per sa posició social, sino també á molts, moltíssims qu' en la nostra fenicia ciutat hi ocupan un lloch preeminent, quan no sigui altre, un d' aquells tamborets d' escriptori que 'l que s' hi asseu no toca de peus á terra. Aquests ignoran quí es l' Antich y no 's preocupan d' averiguar la significació de la paraula *Andrógino*.

En cambi 'ls intellectuals saben molt bé que l' autor de aquesta concepció es un jove dels mes distingits en el camp de las lletras; que 's va revelar per son talent y per son esperit amplíssim en una notable conferencia que doná en l' *Ateneo* sobre un dels aspectes mes interessants y atrevits de l' obra de Zola, y finalment que feya temps venia bregant ab un poema de altíssima trascendencia.

Y 'l poema ha sortit. Es un' obra de ordre superior per sa concepció atrevida y per sa fonda significació. Enclou una síntesis de la existencia, no sols del sér humá, sino del univers enter, desde que sortí del no res pera tornarhi, en la forma qu' expressa 'l darrer paragraf del cant XII y últim:

«Y el *Tiempo* cesa, porque reina la *Eternidad*.»

L' autor es un poeta de poderosa imaginació, ajuntat á un filòsof de certeras visions metafísicas y psicológicas... No es tant un estilista, encare que sempre diu lo que 's proposa y ho diu bé.

Crech que sols en una cosa s' ha equivocat: en escriure la seva obra en castellá y en publicarla á Barcelona, ahont el fum de las xamaneyas y 'l bau de l' activitat material y las emanacions de la copdicia enterboleixen la serena blavor del cel del pensament.

Andrógino s' havia d' escriure en francés, idioma en certa manera universal. Si alguna día s' hi traduheix crech que 'l poema donará una gran volada pels amples espays de la difusió. Llavors á Barcelona se comensará á coneixer, y serán molts els que dirán ab extranyesa:

—¿Es possible que un llibre aixís sigui obra de un autor barceloní?

FECUNDIDAD Y PROLIFICIDAD pel DR. PLANELLAS Y LLANOS.—Un estudi científich, rich en datos y observacions tots de primera má, relatius al important problema de la població per lo que á Espanya respecta, es el que va llegir el sabi Doctor Planellas, en l' acte de son ingrés en l' Academia de Medicina. L' índole especial del nostre periódich no 'ns permet entrar en detalls y pormenors, y á fé que ho sentím, porque 'l treball del distingit catedrático es de aquells que haurían de tenir en compte tots quants se preocupan de la prosperitat y del esdevenir de la nació.

A continuació del mateix figura imprés el discurs de

contestació del Dr. Viura y Carreras, qu' es també un' obra notable baix son aspecte científich, distingintse també per la brillantés de son estil.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

L' Holandés errant de Ricart Wagner.—Traducció adaptada á la música per Javier Viura y Antoni Ribera.—Aquest llibret, fidelment traduhit y copiosament comentat ab notas marginals expressivas dels motius de la partitura, es un magnífich ausiliar del *amateur*, que desitji penetrar l' intenció y l' essencia de la música del gran reformador.

Fausto de Marlowe, con una introducció de F. Victor Hugo.—Drama interessantíssim basat, com el poema de Goethe, en una llegenda mitj eval. Ha sigut traduhit pel Sr. J. Aladern y forma part de la col·lecció *Teatro antiguo y moderno*.

RATA SABIA

Sortia jo l' altra nit
del Tívoli, allá á quarts d' una,
ensopit, desmenjat, moix
y capficat de resultas
d' haver vist el *Bazar de*
Muñecas, que ha estat la única
obra estrenada durant
aquesta senmana última.
Y després d' atravesar
la Plassa de Catalunya,
d' un dels plátanos ramblers
vaig veure caure una cuca;
jo que m' hi acostoy li dich:
—Permétim una pregunta.
¿Sabría dirme cóm es
que tan poca gent circula
desde las nou de la nit
en un poble de tan llustre
tan d' aixós y tan d' allós
com es aquest?...—Y la oruga
quadrantsem, ab el cap dret,
no deya *esta boca es suya*.
Y jo anava continuant
ma peroració nocturna:
—¿Qué ho deu fer qu' en els passeigs
l' animació es casi nula
á pesar d' haverhi llums
y de sonarhi las músicas?...
¿Cóm es que aixís que 's fa fosch
Barcelona está á l' altura
de Copóns, ó de Pratzich,
de Años, ó de La Tarumba?...
Vamos á veure ¿per qué
dels deu teatros que actúan
normalment no mes ne va
un y encare plé d' angunias?...
¿Per qué fins al *Paralel*,
menguan las diversions públicas
y plegan els barracóns
cansats ja de... fer fortuna?...
¿Per qué hasta els cafés, en fí,
aquest estiu es *perjudican*,
que no despatxan mes que
quatre granisats de xufia?...
¿Ahont anirém á parar,
ay, si aquest marasme dura?...
¿Cóm es que 'l públich, avuy,
resta clos en sas cofurnas?...
Y l' animal que 'm respón:
—D' aixó ¿sab quí 'n té la culpa?
Nosaltres! La gent ens tem,
y las senyoras no 's mudan
perque 'ls causa molt d' horror
el veures aprop la cuca.
Y no surtint las mullers,

es clá, els marits tampoch surten.
Per xo 'ls teatros han tancat;
¡per culpa de las orugas!

Y jo, el víctima mes gros
de aques'ta crisis aguda,
al sentí aixó aixeco 'l peu
y ¡plaf! aixáfo la cuca
per temeraria, imprudent
poca vergonya y astuta.
Y feta la execució
vaig fugir, pensant qu' es una
cosa difícil, que té
bemols, y es molt peliaguda
el fé una truyta ab espárrechs
quan no hi ha espárrechs... ni truyta

N. N. N.

ESQUELLOTS

Y bé, ¿tindrém ó no tindrém
festas pel próxim mes de setem-
bre?

En aquest punt, m' haurán de
permetre 'ls regidors republicans
que 's ho digui: no han sapigut
lo que 's pescavan.

Al nombrar la comissió encarregada de disposar-
las y dirigir las ¿quí 's feya prescindir del concurs
directe y actiu del gran Cambó y de 'n Puig y Cada-
falch, que si no es la gloria més lligítima de la nos-
tra terra, ben poch se n' hi falta?

No ells dos solament: á la minoría regionalista en
massa havían de designar pera constituhir la co-
missió de festeigs.

Dos anys enrera s' ho van ben guanyar, y ara
haurían acabat de arrodonir la seva fama.

¿Quí com ells per organisar un concurs de ge-

CONSEQUÈNCIAS DE LA SEQUEDAT

— Vinch á dirli que á casa no tenim aygua, y nosaltres sense aygua no
podém fer res.

gants, un concurs de nanos y, si tant convingués,
fins una sortija?

Vaja, 'ls republicans no ho han entés.

Y tals son els disgustos promoguts ab aquest mo-
tiu, que ara corrém perill de quedarnos sense festas.
No obstant, hi hauría una manera digníssima de
celebrarlas.

Bastaría dedicar la suma á la seva celebració des-
tinada, al socorro dels pobres obrers, víctima de la
crisis.

Ja veuen quin progra-
ma més senzill. Un progra-
ma de un sol número.

Si Barcelona no fes fes-
ta, la farían els pobres.

Si no 's fan las festas,
per qui ho sentiré princi-
palment será per en Fran-
cisquet Aurigemma.

Ja de temps tenia com-
binat un *coso blanco*, y es
verdaderament sensible
que ara també 's quedi en
l' ayre.

—¿Qu' es aixó del *coso
blanco*?—preguntava una
senyora.

—Una carrera d' homes
en mànegas de camisa—
li va respondre un jove.

—Ara ho entench!—di-
gué aquélla.—Vet aquí per-
que l' Aurigemma hi te
tanta afició. ¡Com qu' es
camiser!

Ha sigut molt notada la
visita que días enrera va
fer al arcalde 'l Sr. Garcia
Farsa.

EL QUE TÉ LA CULPA DE TOT

—¿Qué volía 'l senyorst?

—Que treguis aquest termómetro d' aquí ó sinó 'l reventol

Y més notada encare l'actitut del Sr. Lluch, que segons deyan las *gaceti-llas*, «se encerró en la mayor reserva».

¿De qué 's tracta aquí?

¿De una transacció, de un arreglo del plet, que, segons diuhen, pot costarli un sentit á la Pubilla?

Donchs, permétim que li digui, senyor Lluch: en aixó no hi cap, ara com ara, més solució que la que li aconsellava 'l Sr. Corominas al entregarli la vara.

Dirigirse á n' en Maura y dirli:—Si no 's fa justicia á Barcelona, si no se la exhimeix de una carga com la qu' están á punt de carregarli sobre las espatllas, búsqis arcalde.

Aixís es com ha de parlar un arcalde de R. O. que aspiri á conquistarse 'ls aplausos dels barcelonins.

Y á falta de sufragis, els aplausos son necessaris.

¿Es veritat lo que diuhen, Sr. Mundi?

¿Es veritat que vosté va descobrir qu' en el forn del Sr. Dalmau, regidor de Vallcarca, s' expenian pans faltats de pes?

¿Es veritat, en fí, que 'l Sr. Dalmau, á pesar de aquest descobriment, no ha pagat la multa?

Precisament per ser regidor, ell hau-

Gossos en preparació,

ría de ser el primer en satisfèr-la.

Una vegada á Inglaterra, un president de sala, en plena audiència, va cometre certa falta de policia.

Y sense que ningú li digués res, al dictar el fallo, ell mateix se va condemnar á satisfèr la multa á que s' havia fet acreedor.

Aixó á Inglaterra.

Ja que 'l Sr. Dalmau, regidor y forner en una pessa, no es capás, á lo que sembla, de imitar la espontaneitat del magistrat inglés, es necessari ferli la llesca.

O sinó dirá tothom, y dirá ab rahó que á la Casa Gran tots son iguals; que á la Casa Gran tot es un pan comido.

El Sr. González Rothwos es un governador que s' ha anat aficionant á Barcelona. A Barcelona y als pobles de la provincia. Y de una manera especial als pobles que celebran festa major.

La presencia del Sr. González Rothwos vé á ser com un número del programa.

En el que menos l' utilisan pera portar el pendó.

Y s' ha de confessar que, tant alt, tant guapo y ab el pendó á las mans, está verdaderament espléndit.

Aixís, á lo menos m' ho contava tot satisfet un cert fulano jugador d' ofici.

El qual va portarse á efecte sobre 'l pont internacional.

La banda del Assilo Naval colocada del cantó de Fransa; la *Fanfare* de Prades del costat d' Espanya, y en la ratlla divisoria de las dos nacions el director d' orquesta dirigint l' execució del *Himne cerdá*:

«Meytat de Fransa, meytat d' Espanya n' es la Cerdanya.»

Ja venhen ab quína facilitat s armonisan, encare que sigui musicalment, els afectes de dos nacions. ¡Be podrián fer una cosa per l' estil els russos y 'ls japonesos!

Ja ha sortit el cartell de la gran rifada de Nadal.

Trayém comptes. 40,000 bitllets á 1,000 pes setas cada un, 40 milions de pessetas.

Valor total dels premis que s distribuirán: 28 milions.

Diferencia en favor del banquer: no mes que 12 milions.

El Códich penal té rahó: el joch es un delicte.

Aquí no hi ha res moral, com no sigui la Loteria.

Després vaig averiguar que aquesta admiració que demostrava sentir pel Sr. González Rothwos, no era del tot espontánea, sino algun tan interessada.

Perque quan el governador va á la professó als pobles de fora; un' altra professó va pels garitos de Barcelona.

Que no son poch, segons diuhen els periódichs.

Ab lo qual queda evidenciat, qu' en els actuals moments, baix el govern de 'n Maura tot prospera:

La religiositat, representada pel Sr. González Rothwos.

Y las bonas costums representadas pels aficionats á estirar l' orella al pobre Jordi.

La plaga de las orngas va cundint y extenentse, amenassant la vida dels plátanos de nostres passeigs.

Alguns n' están plens y farsits, quedantse sense una fulla.

La secció encarregada del arbrat no 's cuida d' exterminarlas. Y fins els pardals que tan bona feyna podrián ferne, las respectan, perque las tals orngas tenen uns pels sobre l' esquena tan aspres y drets, que aquells no s' atreueixen ab ellas.

De manera que contra aquesta plaga, casi no caben altres medis que 'ls espirituals.

—¿Voldria dirme, Sr. Eminentíssim quin día comensa á sortir per aquests carrers la professó pera matar la cuca?... Miri que si fa una mica tart.. ¡papellona!

Hermosa festa la que s' ha celebrat á Puigcerdá. Y originalíssim sobre tota ponderació un dels números del programa.

per quan vingui l' ocasió.

S' ha acabat el víagre

Estém en l' època del any en que 'l ví que no es ben embotellat se torna agre desseguida.

Aquí va una recepta pera fer tornar á son estat normal el ví picat que conservin en un barraló, bota, garrafa, etc.: Se fa torrar un grapat regular de grans de blat, del mateix modo que 's torra 'l café. S' introduheixen, ben calents encare, en un saquet llarch y prim que pugui entrar pel forat del barraló suspés de un cordill. Feta aquesta maniobra, y una vegada el blat dins de la bota, se sacseja immediatament el ví per espay d' alguns minuts, se treu el saquet al cap de dugas horas y el xarel lo haurá quedat sanejat com per encant.

Convé, no obstant, beures el ví quant més aviat millor, puig si es cert que l' agró haurá desaparegut, será per xó propens á espatllarse tot seguit altra vegada.

Que rodi 'l bombo, y ¡bola vál!

Al últim s' ha trobat que 'l ser calvo es una ventatja.

Hi ha un senyor molt ben vestit que recorre 'ls principals cafés de París. Quan está ben instalat y á punt de despatxar una consumació, 's treu 'l sombrero y ensenya la clepsa pelada. Sobre la clepsa y porta inscrit un anunci. Y de curiosos á llegirlo, no 'n vulguin més.

Crech que no tardarém á veure aquest sistema introduhit á Barcelona.

No tot han de ser granotas y botinas com las que 's passejan per la Rambla.

A casa de un dentista:

- ¿Quant val de arrencar un caixal sense dolor?
- Dos duros.
- ¿Y ab dolor?
- Un.
- Y ab molt dolor?
- Un, tirant per avall, sempre un... Preu fixo.

A LO INSERTAT EN LO NUMERO 1881

- 1.^a XARADA 1.^a—*Ca-di-ra*.
- 2.^a ID. 2.ª—*A-le-ma-ni-a*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Capital—Aplicat*.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Barca—Apeles Mestres*.
- 5.ª ROMBO.—

M
G A T
G O R R A
M A R I A N O
T R A C A
A N A
O

- 6.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Persuassiu*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Vocal primera; segona arbre de fruyta molt bona; tersa, fenómeno físich; si 't quart-quarta lo pit, tísich es fácil te tornis; cinch per pronóm, lector, ho tinch; y bé mirant quart-segona veurás com un mar te dona; mira, del toreig en l' art y trobarás dugas-quart; tres quatre las cusidoras emplean á totas horas; cinch-tercera es una mida; Quart-terc hi ha qui s' apellida, quin apellido dimana de la llengua castellans; y donant fi á ma xarada que va resultant pesada en lloch d' ésser categórica, tot, es figura retórica.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

II

La Total es una noya tres m' agrada d' alló més; molt m' agrada la Dos-quarta, pro la tres m' agrada més, es la Quart-inversa-hu-quarta per lo estalviadora qu' es.

SISKET D. PAILA

ANAGRAMA

—Ja veus que tinch mal al tot, pro com la fé no m' hi arriba, tot que prometre ré á un tot probaré la homeopatía.

J. COSTA POMÉS

TRENCA-CLOSCAS

E. T. CLAUSOLLES

Combinar degudament aquestas iletras de modo que donguin per resultat lo títol d' una comedia catalana.

JOSEPH GORINA ROCA

CONVERSA

- ¿Ahont vas Miquel?
- Mira, marxo á San Sebastián.
- Tonto, no marxis que arriba el nostre amich y el podrás veure.
- Quí? en Rufino?
- No, home, no, el que havém dit entre els dos.

GALLINAIRE

GEROGLÍFICH

X
K K
S A R A
L I

K K

QUIMET PUJOL

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Determinismo y responsabilidad

POR A. HAMON — Un tomo, Ptas. 1'—

El Jardín de Epicuro

POR ANATOLIO FRANCE — Un tomo, Ptas. 0'75

El camino de la Gloria

POR JORGE OHNET — Un tomo, Ptas. 3'50

Rusia contemporánea

POR JULIAN JUDERIAS — Un tomo, Ptas. 2'50

EL PROBLEMA DEL PORVENIR LATINO

POR
LEÓN BAZALGETTE

Un tomo, Ptas. 3

EL CONSEJERO DE LOS ENAMORADOS

Libro útil y muy indispensable
á los que tengan
ó deseen tener relaciones

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

LOS REYES MUDOS

NOVELA
POR
V. CALVO ACACIO

Ptas. 2'50

Doña Tecla en Pomotú

AVENTURAS NOVELESCAS

POR J. PEREZ ZÚNIGA

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

HOJAS SELECTAS

REVISTA MENSUAL

— Precio UNA peseta —

ALREDEDOR

DEL

DELITO Y DE LA PENA

POR

BERNALDO DE QUIRÓS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

MUNICIPALIZACIÓN

DE LOS

SERVICIOS PÚBLICOS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3 50

EL ESTADO

ELEMENTOS

DE

POLÍTICA HISTÓRICA Y PRÁCTICA

POR

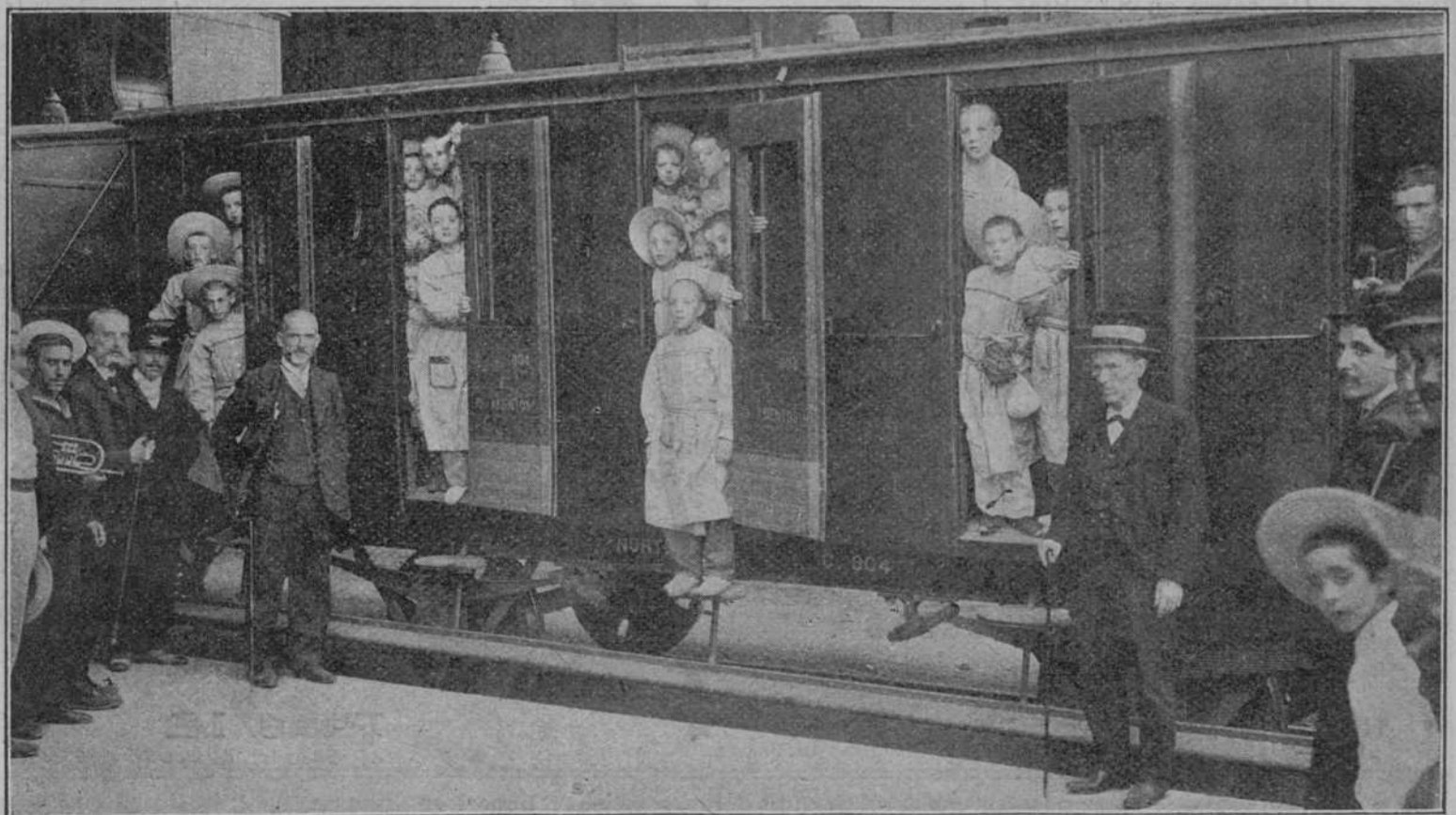
Woodrow Wilson

Dos tomos en 8.º

Ptas. 12

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

LAS COLONIAS ESCOLARS
ORGANISADAS PER LA «ECONÓMICA BARCELONESA D' AMICHS DEL PAIS»

Diumenge, dividits en quatre grups, sortiren de Barcelona cent alumns de las escolas públicas, nens y nenas, que passarán un mes respectivament á la Gleva, Tona, Torelló y Arenys de Mar.